

Aan
De Staten van Aruba

door tussenkomst van de Voorzitter der Staten

Datum
14 juli 2022
Ons kenmerk
Cft 202200081
Pagina
1/4

Uw kenmerk

Bijlage

-

Onderwerp
Bericht op basis van artikel 12 lid 3 van de LAft

Adres kantoor Curaçao
De Rouvilleweg 39
Willemstad, Curaçao
Telefoon (+5999)4619081

Adres kantoor Sint Maarten
Frontstreet 26
Convent Building
Philipsburg, Sint Maarten
Telefoon (+1721) 5430331

Adres kantoor Aruba
L.G. Smith Boulevard 68
La Piccola Marina
Oranjestad, Aruba
Telefoon (+297) 5832800

E-mail info@cft.cw
Internet www.cft.cw

Hierbij bericht het College Aruba financieel toezicht (CAft) u, op basis van artikel 12 lid 3 van de Landsverordening Aruba tijdelijk financieel toezicht (LAft), dat het op grond van artikel 12 lid 1 van de LAft de Rijkministerraad (RMR) op 13 juli 2022 heeft bericht met daarbij een gemotiveerd advies tot het geven van een aanwijzing aan de ministerraad van Aruba (artikel 12 lid 2 van de LAft).

De overheidsfinanciën van Aruba zijn niet op orde. Het land neemt onvoldoende maatregelen om tot duurzame verbetering van de overheidsfinanciën te komen. De noodzakelijke lastenverlagingen worden onvoldoende opgepakt en dekking wordt te veel gevonden in het verhogen van de belastingen en in incidentele dekkingen. De schuld van Aruba is daardoor onnodig toegenomen. Bovendien zal volgens de meerjarenbegroting tot en met 2026 de schuld nog verder oplopen en de AWG 6 miljard ruimschoots overstijgen. Hierdoor gaan de rentelasten een steeds groter beslag op de overheidsfinanciën leggen. In de periode 2023-2027 zal Aruba meer dan AWG 4 miljard moeten aflossen. Dit betekent dat het merendeel van de schuld van Aruba op de korte termijn geherfinancierd moet worden. Het CAft ziet grote risico's en acht maatregelen noodzakelijk om te komen tot duurzame overheidsfinanciën, zoals beoogd met de LAft en het protocol.¹

Vanaf 2015 werden op basis van de LAft reeds verschillende hoor en wederhoortrajecten doorlopen en werd de RMR op verschillende momenten geïnformeerd. Ook naar aanleiding van de vastgestelde begroting 2022 was het CAft opnieuw genoodzaakt een hoor en wederhoortraject te starten. Aruba presenteert in deze begroting, voor zowel 2022 als meerjarig, tekorten. Het CAft constateerde, net als in de voorgaande jaren, dat de begroting in onvoldoende mate voldoet aan de normen uit de LAft en het protocol.

¹ BZK, protocol Aruba-Nederland 2019-2021, d.d. 22 november 2018. De looptijd van het protocol is op 20 januari 2022 met twee jaar verlengd of zoveel eerder als de Rijkswet Aruba financieel toezicht (RAft) in werking treedt. Zie Briefwisseling tussen de regering van Nederland en de regering Aruba, houdende een verlenging van het Protocol Aruba Nederland 2019-2021 Inkadering van het pad richting solide, transparante en houdbare overheidsfinanciën van Aruba, d.d. 20 januari 2022.

Het CAft deed dertien aanbevelingen gericht op het maximaal beperken van het tekort in 2022, en nadrukkelijk ook op de noodzaak en mogelijkheid om vanaf 2023 overschotten op de begroting te bewerkstellingen om tot schuldreductie te komen.

De voornaamste punten van het CAft bij de begroting zijn:

- Aruba dient in 2022 een uiterste inspanning te verrichten om het tekort in 2022 te beperken en vanaf 2023 overschotten te realiseren. In de periode 2023-2027 zal Aruba meer dan AWG 4 miljard moeten aflossen. Dit betekent dat het merendeel van de schuld van Aruba op de korte termijn geherfinancierd moet worden. In 2023 lopen de herfinancieringsafspraken met Nederland af. Mede gezien de oplopende marktrente, is het van belang dat Aruba nu een aanvang maakt met het saneren van de overheidsfinanciën.
- Aruba neemt nog steeds onvoldoende maatregelen om de lasten structureel te beheersen. In strijd met de personeelslastennorm stijgen ook in 2022 de personeelslasten, ook wanneer het effect van een eventuele afbouw van de 12,6 procent korting op de arbeidsvoorwaarden van ambtenaren buiten beschouwing wordt gelaten. De lasten voor goederen en diensten stijgen ten opzichte van 2021 met AWG 15 miljoen. Daarmee liggen deze bijna AWG 40 miljoen hoger dan het niveau van voor de coronacrisis, onder andere door structurele verhogingen van de uitgaven aan de inhuur van externen of opdrachtverlening aan derden en de huur van gebouwen. Ook wordt, naast de reguliere landsbijdrage van AWG 22 miljoen, wederom een extra bijdrage van AWG 3 miljoen aan de overheidsentiteit Serlimar begroot, omdat de (financiële) problemen bij het bedrijf en de knelpunten rondom de heffings- en inningsacties klaarblijkelijk nog niet zijn opgelost. Ook aan andere entiteiten zoals Post N.V. en Arubus N.V. zijn er substantiële bijdragen vanuit de landsbegroting.
- De meerjarenbegroting is onvoldoende onderbouwd, waarmee het realiteitsgehalte niet is vast te stellen. Het verwachte economisch herstel is onvoldoende in de meerjarige raming van de baten verwerkt, noch toegelicht. De begrote extra baten van AWG 160 miljoen uit de invoering van de btw zijn niet goed onderbouwd. De rentelasten zijn meerjarig begroot op basis van het realiseren van de centrale begrotingsnorm van 1 procent van het bbp en nemen derhalve af. Dit is inconsistent, omdat Aruba elders in de begroting uitgaat van tekorten tot en met 2026. Het terug te vorderen bedrag aan te veel toegekende loonsubsidie is niet volledig in de (meerjaren)begroting verwerkt.
- Bij de baten ontbreekt, ondanks de eerdere aanbeveling van het CAft daartoe, de compensatie voor de verlaging van de loonbelasting in 2021 van AWG 15 miljoen. Ook worden de belastingbaten met AWG 20 miljoen neerwaarts bijgesteld, omdat ondersteuning door Nederland bij de verbetering van de compliance werd uitgesteld. Het is noodzakelijk dat Aruba, gelet op de huidige staat van de overheidsfinanciën, zo snel mogelijk komt tot een behoorlijk niveau van de compliance.²

² Hierbij wordt verwezen naar een rapport van de SER van Aruba uit december 2019: Het gebrek aan 'compliance' waarin de SER concludeert "dat er een onvoldoende mate van compliance is op Aruba".

- Aan de afgesproken besparing bij de AZV wordt, net als in 2021, in 2022 niet voldaan. De invoering van de eigen bijdrage en de versoering van de positieve lijst genees- en verbandmiddelen zijn nog altijd niet doorgevoerd. Aruba is van plan een begrotingsfonds op te richten voor, onder andere, het compenseren van de eigen bijdrage van schrijnende gevallen. Gezien de huidige staat van het financieel beheer van Aruba, en omdat het gebruik van aparte fondsen afbreuk doet aan de transparantie van de begroting, adviseerde het CAft om gaan apart begrotingsfonds in te stellen.
- De begroting bevat investeringen, maar een adequate toelichting ontbreekt.

Op basis van het doorlopen hoor en wederhoortraject constateert het CAft, dat Aruba slechts één van de dertien aanbevelingen in voldoende mate opvolgt. Aruba geeft aan het totaalbedrag aan terug te vorderen loonsubsidie in de meerjarenbegroting te verwerken. Aruba stelt aanvullende besparingen voor op de personeelslasten, in het kader van de voorwaarde voor de afbouw van de salariskortingen van de medewerkers in de publieke sector, waarmee in 2022 aan de personeelslastennorm zou worden voldaan. Aruba wil dit doen met het gedeeltelijk bevroren van roll-overs (dit zijn niet vervulde vacatures van voorgaande jaren) en het aftoppen van overwerkvergoedingen.³ Deze maatregelen zouden per 1 juli 2022 moeten gelden. Uit de eerste UR 2022 blijkt overigens dat de vergoedingen voor overwerk in het eerste kwartaal zijn gestegen. Bij de overige aanbevelingen constateert het CAft dat Aruba geen of onvoldoende opvolging geeft. Het CAft komt hiermee tot de conclusie, dat zowel de begroting voor 2022 als de meerjarenbegroting in onvoldoende mate in overeenstemming worden gebracht met artikel 14 van de LAft en het protocol.

Vanzelfsprekend vormden de gevolgen van de coronacrisis een lastige opgave, ook voor Aruba. Maar vast staat dat Aruba de mogelijkheden om structurele maatregelen te nemen al jaren nauwelijks benut. Nu er sprake is van economisch herstel dient Aruba het pad naar duurzame overheidsfinanciën daadkrachtig te hervatten. Aruba kan en moet vanaf 2023 overschotten op de begroting realiseren.

Het CAft rest derhalve geen andere mogelijkheid meer dan de RMR te adviseren een aanwijzing te geven aan de ministerraad van Aruba. Het is aan de RMR om te besluiten of de aanwijzing er daadwerkelijk komt, en zo ja, wat daarvan de precieze inhoud zal zijn.

³ Reactie van Minister van Financiën en Cultuur op het bericht van CAft o.b.v. art 11 lid 5 van LAft (MinFiC/933/22).

Kenmerk
Cft 202200071
Blad
4/4

Vertrouwende u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,
De voorzitter van het College Aruba financieel toezicht

Prof. dr. R.H.J.M. Gradus